

Het zware apparaat om mijn middel vertelt me welke kant ik op moet lopen. Ga ik de verkeerde kant op, dan lijkt het boos te worden. Zo laat Lawrence Malstaf's 'Double Compass' me voor het eerst écht naar een apparaat luisteren.

NAAR DE MACHINE LUISTEREN

AUTEUR: MAARTEN BUSER

Na het zoveelste doemverhaal over robots die allerlei banen gaan inpikken, had 'The Jetsons' zich openen weer in mijn hoofd genesteld. Deze serie begon in de jaren zestig als futuristische tegenhanger van 'The Flintstones' en kreeg twee decennia later een ruime hoeveelheid nieuwe afleveringen. Tijdens mijn vroegste jeugd, in de jaren negentig, werden die nog regelmatig herhaald. Er zitten automatisch vliegende eenpersoonsruimtescheepjes in en allerlei soorten robots die veel van het werk overnemen. Vader des huizes George Jetson parkeert zijn ruimteschip en stapt vervolgens op een transportband die hem op kantoor brengt. Het eerste dat hij daar doet is zijn benen languit op het bureau leggen. In 'The Jetsons' is de toekomst blijkbaar één zo goed als geautomatiseerde idylle, met volop gemak en weinig écht werk - en niemand die klaagt over automatisering.

ROBOTISERING

Verschuifende van de technologische fenomenen uit 'The Jetsons' zijn inmiddels werkelijkheid ge-

worden: een flatscreentelevisie, videochatten, de krant lezen op de computer. De robotisering is in de echte wereld nog niet bereikt, maar mede daarom is het interessant om daar eens naar te kijken. Wat het sterkt opvalt is dat de robots in de serie duidelijk menselijke trekken hebben: ze rijden weliswaar vaak op wielotjes, maar hebben een gezicht, armen, een persoonlijkheid. Ze leven bovendien harmonieus samen met de mensen waar ze voor werken. Bovenal kunnen ze rekenen op waardering. De robothouder van de Jetsons, Rosie, wordt zelfs expliciet als deel van de familie beschouwd. De robots in de echte wereld lijken daar compleet niet op: dat zijn vooral nog vooral abstracte, mechanische armen die weggestopt in fabriekse auto's in elkaar zetten. Zulke robots maken het lastig om je voor te stellen dat op een dag je nieuwe collega een androïde blijkt te zijn, of anderszins: dat je op de eerste dag van je nieuwe baan een gemechaniseerde manager blijkt te hebben.

DRAAGBAAR APPARAAT

Dat lastig voorstelbare toe-

komstbeeld begint concreter te worden wanneer ik Lawrence Malstaf's installatie 'Double Compass' ervaar. Eerst moet ik mijn telefoon, portemonnee en sleutels in een bakje leggen. Vervolgens hangen twee medewerkers van expositieruimte Tetem een groot apparaat om mijn schouders, dat zich vervolgens aan mijn middel lijkt vast te zui- gen. Lawrence Malstaf (Brugge 1972), de Belgische kunstenaar achter deze installatie, legt me uit dat het gewicht nodig is om mijn lichaam aan te sturen. Dat is namelijk de crux van 'Double Compass': de machines kunnen de richting van de drager veranderen. Zo leiden ze je door een vrijwel lege ruimte, met alleen vier rechthoekige lichtvlekken op de grond. Ze zijn indicaties van virtuele muren: kom je te dichtbij, dan begint het apparaat schokkende bewegingen te maken. Een fotograaf vraagt me om wat meer in het licht te komen staan, wat het 'kompas' niet leuk vindt: de schokken worden frequenter en zwaarder. Wanneer je foto is genomen, kan ik gelukkig weer uit het licht stappen, waarna ik de machine voel bedaren.